

S T E N O G R A M A

ședinței Biroului Politic al CC al P.M.R. din ziua
de 28 februarie 1964.

La ședință au participat tovarășii : Gheorghe Gheorghiu-Dej
Gheorghe Apostol, Emil Bodnăraș, Petre Borilă, Nicolae Ceaușescu,
Chivu Stoica, Alexandru Drăghici, Ion Gh. Maurer, Alexandru Mo-
ghioroș, Leonte Răutu și Stefan Voitec.

A fost invitat tov. Dalea Mihail.

Sedința a început la orele 12,00.

Tov. Gh. GHEORGHIU-DEJ :

Discuția cu reprezentantul firmei din Finlanda, care ne
propune să construim o fabrică de celuloză - cu credit -, adică
o instalație de 350.000 tone pe brad și foioase, a decurs bine.
Consider foarte judicioasă ideea ca să nu mergem la celuloză
supercord, ci aceasta să fie rezultatul experienței pe un număr
de ani. Acesta va fi unul dintre combinatele cele mai mari cunos-
cute pînă în prezent. Numai americanii mai construiesc acum așa
ceva.

Firma respectivă este în legătură cu băncile care pot da
credite și are deja plan de unde ar aduce utilajul și este si-
gură pe ce spune.

Amplasamentul îl găsește judicios, acolo la Galați, pentru
că se poate asigura transportul. Este de acord cu profilul aces-
tui combinat, să producem acolo și fire înlocuitoare de bumbac.
Investițiile în total - inclusiv clădirile -, evaluate în dolari,
după părerea lui se ridică la 250-260 milioane dolari. La așa o
capacitate nu este scump. Va produce 350.000 tone celuloză, plus
ramurile anexă. El a pus condiția să-i asigurăm pentru 10-15
ani livrarea de celuloză pentru o fabrică de hîrtie pe care o
construiește fie în Germania, Franța sau în altă țară. El are mai
multe posibilități decît CAER-ul nostru.

După ce a explicat totul, i-am pus chestiunea așa cum cu-
noașteți : ne-am înțeles să luăm credit, dar practic noi nu sîn-
tem dispuși să dăm nici un ban la început, sau în cel mai rău
caz să dăm pentru început ceva simbolic. Am ridicat problema ca

Gaston i-a pus problema. El a răspuns că nu este în temă, dar că se va interesa. Vrea să ridice problema la Rotchin. Probabil acesta este un bancher.

Tov. L. RAUTU :

Da, este o bancă cunoscută.

Tov. Gh. GHEORGHIU-DEJ :

Putem să ne prezentăm pe piață în mod categoric cu îngrășăminte, să concurăm cu prețuri de dumping. Sînt puțini cei care au condițiile noastre. Aseară în discuții a venit vorba, că ceea ce se profilează la Turnu Măgurele ar însemna 500.000 tone, dar trebuie să facem o evaluare, plus la Galați. Dacă găsim piață de desfacere și trebuie neapărat și în primul rînd să găsim piață externă pentru acele produse de la Galați, ar urma să punem în funcțiune două linii de 300.000 tone amoniac - asta înseamnă peste 300.000 tone de uree și peste 400.000 tone azotat de amoniu. Putem deci să contăm pe posibilități mari de export.

Dar să revenim la chestiunea pentru care ne-am strîns. După cîte îmi dau seama delegația este pregătită sufletește. Sigur, nu este un lucru ușor, este o acțiune de foarte mare importanță și răspundere la care participă partidul nostru și depinde în mare măsură de felul cum va acționa delegația noastră. Ar trebui întrunite mai multe calități : abilitate, tact, perseverență, răbdare, prevăzînd tot ce se poate întîmpla.

Nu-mi fac iluzii că toate argumentările, oricît de logice n-ar fi în susținerea propunerilor noastre, vor fi primite imediat cu aplauze. Sînt însă semne care ne încurajează. În primul rînd este semnul pe care ni l-a dat PCUS și aprecierea dată de el, independent de diversele joncțiuni pe care le-am cunoscut din partea unora sau altora din oameni de mai mare sau mai mică răspundere chiar din rîndul sovieticilor, care manifestă o foarte mare neîncredere : lasă-i să se ducă, să vadă la fața locului cum se discută cu chinezii și dacă au de-a face cu oameni cu care te poți înțelege. Dar în același timp, se vede că CC al PCUS a fost interesat să sprijine acțiunea noastră. În forma în care ne-a făcut cunoscut, a dat o înaltă apreciere și a subliniat foarte puternic că înțelege grija noastră pentru unitate. Intre noi fie vorba, păcat numai că în interior ne prelucrează și ne creează atmosferă. Se vede că enervarea nu este un bun, sfă-

tuitoare; ambiția de asemenea nu este un bun sfătuitoare. Eu nu spun că nu are justificare starea aceasta de spirit, dispoziția aceasta. Vor aceia, am intrat într-o horă grozavă. Si cu cine ? Nu este un oarecare. Dar se poate ca lucrurile să fi ajuns pînă peste gît, încît ar dori, dacă s-ar putea obține, o încetare a polemicii.

De altfel vreau să subliniez un lucru. Dacă noi am concepe ca delegația care a fost împuternicită să meargă în China să înceapă o discuție acolo pe probleme de fond, atunci mai bine nu trimitem delegația. Ce n-au putut să facă tovarășii sovietici în întîlnirile pe care le-au avut de atîtea ori și toți cei care s-au ridicat și au bombardat cu diferite calibre problemele de fond, nu ni se poate năuă pretinde să intrăm în discuții pe probleme de fond, pentru că nu vom realiza nimic. Plecăm cu o misiune clar conturată : să obținem de la chinezi încetarea polemicii cel puțin pentru șase luni de zile, o perioadă suficientă creării unui climat favorabil unei noi întîlniri internaționale. Să se înceteze sub toate formele polemica, să ne stăpînim cu toții. Ce o să fie ? O să fie o nenorocire dacă vor renunța și sovieticii și chinezii și alții la polemică pentru un anumit timp ? Nu o să mai crească iarba, nu o să nască femeile ? - cum spune Mao Tze-dun. Să le vorbim deschis și apăsător acolo : faceți o încercare, nu o să pice cerul, nu o să fie nici o nenorocire, oricînd se poate relua polemica și încă mai țeapăn decît pînă acum.

Dacă minimum șase luni sau chiar și mai mult - un an de zile, s-ar înceta polemica am fi bucuroși. Dacă în timpul acesta cu toții vom lucra pentru a se crea un climat favorabil, pentru a se potoli spiritele, pentru a ne putea întîlni și a ne privi unul pe celălalt, nu cu dinții strînși, ci într-o dispoziție care să permită discutarea problemelor de fond și chiar atunci conștienți fiind că nu vom rezolva toate probleme în discuția aceea.

Deși unii și alții se referă la Declarația din 1957 și din 1960, mie mi se pare că nu cu acestea trebuie să ne prezentăm la întîlnire. Să elaborăm un nou document, să reținem din documentele vechi ceea ce a fost confirmat de viață și își menține valabilitatea. Pentru ca să întrunească adeziunea tuturor ar trebui ca acest document să rezulte dintr-o analiză pe care s-o facă conducerea partidelor în colectiv, sau în mai multe colective, să fie ca un material de bază, pe marginea căruia să se facă discuții, pentru a se putea realiza un document care să

întrunească unanimitatea tovarășilor, lăsînd la o parte acele lucruri divergente.

Ce ar zice tovarășii chinezi dacă cîteva partide care nu sînt amestecate în polemică ar adresa un apel în primul rînd vouă sovieticilor și tuturor partidelor frățești din lume, propunîndu-le să se înceteze polemica pe minimum șase luni sau un an de zile, și să se alcătuiască o comisie largă din reprezentanții tuturor partidelor frățești? Partidele frățești să desemneze un număr de oameni care să alcătuiască cîteva colective și sub conducerea unui astfel de for, care să se pună pe treabă și să lucreze zdravăn, să pregătească un material care să-l supună tuturor partidelor. Aceasta cere timp, cere muncă. Cred că se pot găsi atîtea capete luminate în partidele frățești din Europa, Asia, Africa, America Latină, care să ia asupra lor această muncă laborioasă, de mare răspundere, pentru a pregăti un astfel de document. Să nu fie nici documentul Partidului Comunist Chinez, nici al PCUS, ci un document la care să participe reprezentanții celor mai mari și celor mai mici partide comuniste. Dacă vrem să clarificăm lucrurile și să le menționăm acolo, este posibil să iasă un material foarte voluminos. La elaborarea acestui document, să participe reprezentanții autorizați și capetele cele mai luminate din mișcarea comunistă și muncitorească internațională.

Iată, acesta este planul la care m-am gîndit și răzgîndit și cred că dacă există bunăvoință la partide, am putea să spunem: hai să încetăm polemica și să întocmim un apel cald, în apelul acesta să facem propunerile la care m-am referit și să-l adresăm tuturor partidelor, începînd cu cele mai mari pînă la cele mai mici. Sînt convins că dacă aceste două partide mari ar accepta propunerile noastre, absolut toate partidele comuniste din lume se vor alinia.

Imi este greu acum să spun care să fie partidele care să facă parte din acest colectiv. Mi se pare că trebuie să fie din Europa, din țările capitaliste din cele mai importante partide care nu s-au amestecat așa mult în polemică și care au autoritate, precum și un număr restrîns de partide din America Latină, din Asia și Africa. Acesta nu va fi un apel lansat de N.S.Hrușciov. Poate pe el o să-l supere puțin lucrul acesta. El a mai lansat un apel și n-a ieșit nimic.

Noi avem marele merit că am adoptat o poziție principială,

independent de faptul că sîntem făcuți "mijlocași" și ni se zice că sîntem oportuniști. Dar ce să facem?! Nici în viitor nu vom da cu piatra, pentru că noi nu vrem să consacram ruptura. Aici nu este vorba de o ruptură oarecare, este vorba de PC Chinez, de Partidul Comunist Indonezian, Japonez, care mai mult sau mai puțin înclină balanța spre China, aceasta este o sciziune. Una este cînd vii cu formularea : hai să gîndim serios și fără ambiții și alta este cînd îi faci "troțkiști contemporani" (sovremennîie troțkis-tî), chiar dacă tezele pe care le susțin se apropie de cele susținute de Troțki. Acesta a fost un curent care după aceea s-a transformat într-o agentură și a fost demascat și înfrînt, pentru că a făcut parte dintr-un singur partid.

Or acum te referi la un partid mare, care chiar dacă nu are educația Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, conduce un popor de 700 milioane. Cum să-i zdrobești pe "troțkiștii" aceștia? Dacă sînt în partidul tău te răfuiești cu ei, îi dai afară, așa cum s-a întîmplat în Uniunea Sovietică la timpul său, sau în oricare partid se poate întîmpla. Dar să elimini, indiferent ce partid nu ar fi, nu este nici logic din punct de vedere ideologic iar din punct de vedere politic nici măcar nu este posibil. Cred că acest lucru numai cu armele se poate rezolva.

De ce să punem centrul de greutate pe aceste necazuri care s-au ivit. Nu observați că acum toată lumea nu se mai uită la capitaliști. Citiți ce spune Rusk în cuvîntările lui, cum ne califică. Sau cînd citești ce spun chinezii, te gîndești de ce am ajuns în situația aceasta. Pur și simplu capitaliștii sînt fericiți. Ei judecă bine că deosebirea dintre Hrușcirov și Mao Tze-dun este aceea că în timp ce Hrușcirov vrea să ne mănînce cu furculița, Mao Tze-dun vrea să ne mănînce la frigare.

Ar fi o fericire pentru noi dacă am reuși să obținem de la tovarășii chinezi aprobarea acestui plan cu care pleacă delegația noastră. Să nu intrăm în probleme de fond, pentru că cum am intrat în probleme de fond ei ratează. Ei vor încerca să ne angajeze pe această linie.

Vedeți ce părere au unii despre acțiunea noastră. Sluga întotdeauna este mai catîr decît stăpînul.

(Se citează din scrisoarea P.M.S.Ungar către CC al PMR).

Eu mă întreb unde au putut vedea ei semnulegalității? Noi i-am informat pur și simplu, le-am adus la cunoștință cu ce ne-am adresat Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și Partidului

Comunist Chinez; ce ne-au răspuns unii și ce ne-au răspuns ceilalți.

Tov. N. CEAUSESCU :

Ei ar vrea să spună că nu trebuia să ne adresăm la ambele partide, ci numai chinezilor.

Tov. Gh. GHEORGHIU-DEJ :

Sînt niște slugi ordinare. Vom mai avea mojicii din acestea destul de multe.

Am spus să nu ne amărîm din această cauză și iată m-am amărît singur. În "Pravda" a apărut o informație mică că nu trebuie stricată atmosfera cu prelucrări.

Tov. N. CEAUSESCU :

În țările capitaliste în schimb se publică în presa capitalistă comunicatul privind vizita delegației noastre în China.

Tov. L. RAUTU :

Agencia Agerpres a recepționat ieri o telegramă în care se spune : (se dă citire telegramei).

Tov. Gh. GHEORGHIU-DEJ :

Iată, tovarăși, tabloul care am considerat să-l prezint. Mie mi se pare că noi nu putem merge cu misiunea de a trata fondul problemelor. Nu putem face lucrul acesta.

Eu cred că este un plan destul de bun. Să folosiți tot ce spunea Mao Tze-dun, cu iarba, cu copiii. Să le spunem : iată ce spun partidele celelalte, nimeni nu crede că sînteți în stare să vă abțineți.

Este posibil ca chinezii să spună : de ce să faceți apalul dv. și cu alte partide ? Noi îmbrățișăm complet planul dv., hai să facem împreună un apel. Ar fi ceva extraordinar, dar este prea frumos ca să poată fi adevărat.

Iată asta am vrut să vă spun. Dacă socotiți că mai aveți ceva de spus, spuneți, pentru că delegația încă n-a plecat.

Tov. Gh. APOSTOL :

Impărtășesc pe deplin programul de lucru care l-a prezentat tov. Gheorghiu-Dej pentru delegația noastră care pleacă în China. Această acțiune la care ne-am angajat este foarte importantă și va rămîne înscrisă în istoria partidului nostru, pentru că am intervenit la un moment cînd eram la un pas de spargerea unității lagărului socialist, a unității partidelor comuniste și muncitorești, spargere care urma să fie un fapt împlinit.

Eu sînt de acord cu tov. Gheorghiu că conducerea PCUS a găsit că este bine că conducerea noastră a intervenit pentru a se opri publicarea în presă a raportului pe care tovarășii sovietici l-au prezentat¹a plenară. Aceasta a fost^o plenară încălzită și cînd a venit propunerea din partea partidului nostru plenara a renunțat la ceea ce se hotărîse, deși au fost anunțate toate partidele că materialul acela se va da publicității.

Sigur că în răspunsurile pe care le-au dat la informarea noastră cu privire la acțiunea întreprinsă, majoritatea partidelor salută această inițiativă, unii o consideră chiar ca o acțiune binefăcătoare istorică a conducerii partidului nostru, dar sînt partide, cum ar fi Partidul Comunist din India, care nu au privit pozitiv inițiativa noastră.

Delegația noastră nu va avea o sarcină ușoară. Eu cred că tov. Gheorghiu are dreptate cînd spune că trebuie lucrat cu foarte multă suplețe și abilitate. Dacă intrăm cu ei în discuții de fond într-adevăr nu vom obține mare lucru. Ar fi păcat ca o asemenea misiune a noastră să sufere un eșec.

Tov. Gh. GHEORGHIU-DEJ :

In felul acesta îi punem și pe ei într-o situație delicată.

Tov. Gh. APOSTOL :

Intreruperea acestei polemici pentru un timp în care să dea posibilitate să se liniștească capetele oamenilor și să judece lucrurile mai calm, va da posibilitate și PCUS și chiar chinezilor să se oprească unde au ajuns, cu posibilitatea de a duce din nou toată acțiunea care s-a dus. Dacă ei ar accepta ca un număr de partide, în frunte cu partidul nostru, să adreseze un apel tuturor partidelor pentru a înceta polemica și în acest timp să se formeze un colectiv care să elaboreze un document, ar fi un lucru extraordinar, ca un număr de partide care nu s-au angajat în polemică să întocmească un document. Si sînt asemenea partide, în primul rînd este partidul nostru, ar fi Partidul Comunist Englez - care și el a avut păreri cu privire la încetarea polemicii; de asemenea nici cubanezii nu prea s-au angajat nici față de unii nici față de alții. S-ar putea găsi un număr de partide care ar avea autoritate morală și politică să se angajeze într-o asemenea acțiune. Elaborarea unui document nou pentru mișcarea noastră muncitorească este absolut necesară. Toți susțin că aplică principiile declarațiilor, dar în fond nu este așa.

Mai ales Declarația din 1960. Stim cum s-a ajuns la aceasta, a plecat de la Consfătuirea care a avut loc la București, apoi a fost o comisie care a lucrat luni de zile la Moscova. Dacă luăm numai chestiunea cu Iugoslavia. Majoritatea partidelor socotesc că Iugoslavia nu poate fi socotită ca o țară în care se întro-nează capitalismul.

Eu sprijin cu toată căldura acest plan de lucru al delegației noastre. Sigur că tovarășii ne vor informa.

Tov. Gh. GHEORGHIU-DEJ :

Sînt stabilite toate măsurile tehnice.

Tov. Gh. APOSTOL :

Este o misiune foarte grea. Vor mergeși în altă parte de acolo, în Coreea.

Tov. Gh. GHEORGHIU-DEJ :

Dacă ne vor invita.

Tov. Gh. APOSTOL :

PCUS a salutat această inițiativă, dar este de neînțeles că au trecut atîtea ore, chiar o zi și TASS nu a publicat comunicatul nostru. Din țările socialiste nici o agenție nu a comunicat, în afară de Taniug, care din primul moment a făcut aceasta. Din țările socialiste numai posturile de radio de la Praga au anunțat. Astăzi în "Pravda" a fost publicat în pag.3-a, și această știre era dată din București, ca o informație.

Tov. Gh. GHEORGHIU-DEJ :

Dacă ar fi venit inițiativa aceasta din altă parte, atunci să vezi ce ar fi cîntat cu toate surlele. Nu le-ar fi ajuns mijloacele de popularizare.

Tov. Gh. APOSTOL :

Văd că în scrisoarea trimisă de PCUS se vorbește de unele partide care au dat ascultare unei asemenea intervenții, deși majoritatea partidelor au fost de acord.

Tov. Gh. GHEORGHIU-DEJ :

Cred că polonezii au manifestat îndoială.

Tov. E. BODNARAS :

La data de 14 februarie cînd noi am dat telefon la Moscova nu a existat nici o îndoială.

Tov. Gh. APOSTOL :

Probabil că dacă noi nu am fi informat toate partidele pe care le-am informat, nu am fi primit scrisoarea pe care am primit-o de la PCUS.

Tov. E. BODNARAS :

Noi ne-am adresat către PCUS, nu ne-am adresat întîi chinezilor și după aceea lor. Nu ne-am sfătuit cu nimeni : ce părere ai, să ne adresăm sau nu ? Ei nu ne pot reproșa din punctul acesta de vedere.

Tov. Gh. GHEORGHIU-DEJ :

De ce să nu avem dreptul să manifestăm o inițiativă.

Tov. E. BODNARAS :

Ei a doua zi au făcut o scrisoare care a venit din greșeală la noi, în care au prezentat în mod denaturat lucrurile.

Tov. Gh. GHEORGHIU-DEJ :

Aceasta arată că mai ajută și aparatul la ceva. Cînd au aflat că scrisoarea a ajuns la romîni au fost mirați. Noi ne-am purtat corect și trebuie să ne purtăm și în continuare corect. Chiar dacă nu ne trimiteau scrisoarea aceasta, tot trebuia să ne adresăm. Intr-o anumită formă era o rugămintă de a se abține...

Tov. G. APOSTOL :

Noi am informat și oamenii acum știu cine a avut această inițiativă. Nu vor să recunoască că partidul nostru a luat o asemenea inițiativă.

Tov. E. BODNARAS :

De aceea și acceptarea imediată capătă altă semnificație în cadrul acestei desfășurări. Ei erau siguri că nu iese nimic din această inițiativă a noastră.

Tov. Gh. APOSTOL :

Eu susțin planul acesta și doresc succes delegației.

Tov. Al. MOGHIOROS :

Tovarăși, eu în primul rînd sînt de acord cu planul expus de tovarășul Gh. Gheorghiu Dej în legătură cu plecarea delegației noastre în China.

Noi ne-am luat o răspundere și o sarcină mare asupra noastră de a interveni într-un moment de răscruce în istoria mișcării comuniste internaționale, de a împiedica un eveniment ireparabil, facilitarea rupturii, sciziunii în mișcarea comunistă internațională. Reșea clar din scrisoarea sovieticilor care ne-a înaintat-o că ei sînt deja sături pînă la gît cu chestiunea și acum sînt gata să se desfășoare cu toate forțele pentru ca să riposteze tovarășilor chinezi, lucru care ducea inevitabil la ruptură. Într-adevăr eu cînd am citit această scrisoare, am avut sentimentul că o intervenție făcută mai tîrziu nu ar fi putut să dea nici un rezultat.

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ :

Asta așteptau chinezii ?

Tov. Al. MOGHIOROS :

Eu consider că conducerea partidului nostru , tovarășul Gh. Gheorghiu Dej într-un moment crucial a luat această inițiativă de a face un efort pentru a împiedica acest pas.

Eu trebuie să spun tovarăși că ascultînd acest plan de acțiune, am convingerea că este un plan realist și posibil de realizat. Eu am sentimentul că vom reuși pentru că oricine, cu rațiunea cea mai elementară și condus de bună voință, de o elementară înțelepciune nu poate să nu accepte, în fața argumentelor noastre.

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ :

Doar noi ne interpunem liniei cunoscute și publicată în ziarele lor în revista Hunți și în ziarul Jenminjibao. Noi aici ne interpunem, este clar.

Tov. Al. MOGHIOROS :

Procedăm în așa fel încît și unul și altul este pus într-o situație, prin poziția noastră, că îi va fi imposibil să nu accepte. Care va fi continuarea noi nu putem prevedea, dar mergînd pe acest plan de a înceta un anumit timp, cît se poate de lung posibil această polemică distrugătoare în mișcarea comunistă internațională, noi ne-am făcut datoria față de mișcarea comunistă inter-

națională pentru creierea condițiilor pe baza cărora să poată acționa și unii și alții dacă au înțelegere.

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ:

Dacă vor să meargă la stingerea polemicii și la găsirea căilor de stingere, aceasta le dă ocazie.

Tov. Al. MOGHIOROS :

Dacă nu vor accepta acest lucru atunci se demască în fața întregii lumi ca spărgători ai unității.

Eu sînt de acord cu aprecierea tovarășului Gh.Gheorghiu Dej referitor la faptul că tovarășii sovietici au interpretat intervenția noastră cum le-a convenit lor, pentru că încercarea lor a dat faliment, nu a dat rezultate. Nepublicarea comunicatului nostru mi-a făcut impresia că nu le-a convenit faptul că sîntem noi acei care am făcut acest lucru. Aceasta arată de ce dînșii nu au dat curs comunicatului nostru. Cea mai simplă, cea mai justă metodă partinică era de a publica comunicatul, deoarece este o acțiune cu care ei au fost de acord, dar se vede că au o rezervă în ce privește reușita noastră.

Odată ce noi am informat, de ce au rezerve în buna noastră credință în încercarea noastră ? Noi în mod sincer acționăm în această problemă și considerăm că este de datoria noastră de comuniști de a proceda astfel. Inșă noi nu trebuie să ne amărîm, noi trebuie să mergem înainte și cred că cauza noastră este justă și trebuie să cîștige.

Sigur, așa cum a spus tovarășul Gh.Gheorghiu Dej trebuie foarte multă răbdare, abilitate, suplețe.

Noi îi cunoaștem pe tovarășii care merg în China și eu am impresia că ei vor reuși. Urez tovarășilor mult succes în îndeplinirea hotărîrii partidului nostru.

Tov. Al. DRAGHICI :

Si eu sînt de acord cu sublinierea mării importanțe pe care o are această acțiune și propunerile făcute de tovarășul Gh.Gheorghiu Dej pe baza cărora va acționa delegația noastră. Eu sînt de acord cu faptul că această acțiune este unică în mișcarea comunistă internațională, nu au mai fost astfel de cazuri.

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ :

Noi ne străduim să realizăm unitatea mișcării comuniste internaționale.

Tov. Al. DRAGHICI :

Acțiunea noastră se încadrează într-o acțiune serioasă și eu sînt complet de acord că ea va fi dusă la bun sfîrșit. Sigur că din partea chinezilor noi pînă acum nu am avut decît bunăvoință. Ei au acceptat poziția noastră. Dacă nu acceptau trebuiau să-și continue acțiunea lor, ori ei au oprit și în presă și la radio toate articolele care trebuiau să le publice.

După părerea mea, această acțiune a noastră este privită de tovarășii chinezi cu mai multă atenție și seriozitate decît unele acțiuni de dincoace.

Eu consider că această acțiune a ungarilor, în momentul cînd pleacă delegația noastră în China, de a ne împunge că nu poate fi pus pe același picior de egalitate Partidul Comunist al Uniunii Sovietice cu Partidul Comunist Chinez, este în legătură cu poziția rezervată pe care o au tovarășii sovietici. Se vede că Hrușciiov a așteptat probabil, ca să ne ducem în China ca emisari ai lui, și că înainte de a pleca să ne ducem să ne consfătuim cu ei, să ne mai preseze și să ne încerce ca nu cumva să fie o neînțelegere față de ei.

În orice caz poziția presei din U.R.S.S. și rezerva aceasta în ceea ce privește deplasarea în China, deși este bine cunoscută toată acțiunea, nu este potrivită. Presa internațională a dat comunicatul nostru și peste tot opinia publică din statele capitaliste a fost cu mult mai interesată decît au fost guvernele din țările socialiste, care au avut rezervă în publicarea comunicatului.

Este foarte interesantă această reacție, rezerva lor nu este determinată numai de o anumită invidie sau mai știu ce alte lucruri. Aici în sfîrșit au ieșit la iveală toate amărăciunile, deoarece au crezut că o să ne ducem mai întîi la ei.

Eu cred că este bine ca într-adevăr să nu mergem cu idei preconcepute în China, să facem acolo, așa cum foarte just a subliniat tovarășul Gh.Gheorghiu Dej, tot ce este posibil ca să oprim polemica, să prelungim acest timp ca să avem posibilitatea să discutăm încît în final fiecare să-și rezolve problemele între ei. Să nu legați discuții despre Declarații pentru că acestea sînt depășite, s-au făcut în anumite condiții cînd unii nu au fost de acord, au rămas reminiscențe și chinezii spun că și-au impus punctul lor de vedere în legătură cu Iugoslavia în această Declarație.

Este bine să venim cu o nouă poziție, cu un nou proiect de platformă. Sîntem noi cu această poziție principială, cubanezii care au avut o poziție de neamestec, ori mai fi și alții, este greu de spus.

Tov. CHIVU STOICA :

Să mai găsească și alții într-o formă sau alta.

Tov. LEONTE RAUTU :

Eu aş vrea să susțin propunerile făcute aici de tovarășul Gh. Gheorghiu Dej, în legătură cu oprirea polemicii oricum ar fi, chiar pentru o scurtă durată de timp. Un rezultat avem că am putut opri pe acești doi giganți să se încăiere mai tare. Am reușit, cum s-ar zice, un scurt armistițiu.

Planul de acțiune propus de tovarășul Gh. Gheorghiu Dej arată o anume perspectivă concretă. Ce urmărim noi? Noi avem un scop în această încetare a polemicii și anume ca între timp să creiem condițiile pentru discuții, pentru realizarea unui nou document, pentru lichidarea acestei situații care durează de 4 ani.

Trebuie să dăm cea mai înaltă apreciere planului propus aici de tov. Gh. Gheorghiu Dej pentru activitatea delegației și propunerile care să fie prezentate chinezilor și sovieticilor. Aceste propuneri vizează mai direct că noi trebuie să contribuim la formarea unui alt climat în mișcarea comunistă internațională.

Poate vor fi și deosebiri de păreri ca celălalt să fie declarat bandit și să fie excomunicat și să ceară expulzarea lui din mișcarea comunistă internațională, dar Lenin nu a procedat așa niciodată în cadrul mișcării comuniste, el a fost intransigent față de dușmani, dar față de prieteni chiar dacă aveau alte păreri, el niciodată nu a procedat așa.

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ :

Pentru cîți n-a intervenit el.

Tov. L. RAUTU :

În ceea ce privește perspectiva este greu de făcut speculații și presupuneri, părerea mea este că există premise pozitive.

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ :

Consider că există anumite greșeli în aplicarea celor cuprinse în Declarațiile din 1957 - 1960 ale Consfătuirilor partidelor comuniste și muncitorești de la Moscova, că există anumite devieri. Cum ai să le îndrepti, pornind pe calea de a sparge unita-

tea partidelor frățești, sau de a stărui să o îmbunătățești ? Ori ce propunere nouă am face o să ne ia drept naivi, o să spună ce poftesc.

Trebuie să ne înarmăm cu răbdare, să ascultăm ce spun. Noi avem o țintă, planul nostru să ținem de el cu o stăruință de oțel. Să le spunem, vreți cu tot dinadinsul spargere ? Eu m-am gândit foarte mult, dacă ei au acceptat să întrerupă un timp scurt pînă ce ne întîlnim și discutăm această polemică, cred că sînt în stare să înțeleagă și să accepte în interesul cauzei pentru care dînsii militează, ca să îndepărteze mișcarea de scizionism, să împiedice să se dezvolte scizionismul în mișcarea comunistă. Altă cale nu este decît asta.

Tov. LEONTE RAUTU :

Există anumite perspective, dar o să le fie foarte greu și unora și altora să respingă o propunere care nu afectează prestigiul nimănui.

În modul în care reacționează diferite partide la acțiunile noastre nu este aceeași rezervă. Aici este tendința de a arunca un echivoc și o neîncredere.

Noi am căutat să arătăm în comunicat care este scopul; nepublicarea acestui comunicat are scopul să arate într-un fel propunerile noastre. Eu zic că întrucît noi trebuie să mai primim și alte răspunsuri, o să vedem părerea și a altora despre acest lucru. Prin trimiterea acestei scrisori unui mare număr de partide înainte și acum tuturor partidelor, noi am realizat încă ceva, pentru că nu se poate ca acest demers să nu exercite o influență și nu se poate ca chinezii și sovieticii să nu țină seama de atmosfera pe care o creiază demersul nostru.

Eu sînt sigur că atunci cînd celelalte partide vor citi o să spună că aceștia au dreptate și o să se întrebe de ce ziarul Pravda nu a publicat comunicatul. Acesta este un al doilea succes pe care îl vom realiza. Este așa o atmosferă favorabilă de a merge și interveni și ei nu pot respinge propunerile noastre.

Eu sînt de acord cu ceilalți tovarăși ca să aprobăm în unanimitate propunerile făcute de tovarășul Gh.Gheorghiu Dej, inclusiv indicația aceasta ca să nu intrăm în fondul problemelor. Noi nu pentru aceasta mergem acolo. Deasemenea mă asociez la urările de succes adresate delegației noastre.

Tov. STEFAN VOITEC:

Sînt de acord cu propunerile făcute aici și sînt optimist.

Inițiativa noastră doar a fost împărtășită de multe conduceri de partid, ea reprezintă conștiința clasei muncitoare internațională, dorința clasei muncitoare internațională, iar această dorință nu este ca să se sfărme mișcarea comunistă internațională, ci să refacă unitatea întregii mișcări comuniste internaționale, iată de ce eu consider că tratativele care se vor duce în spiritul indicat de tov. Gh. Gheorghiu Dej vor fi încununare de succes.

Eu urez succes delegației noastre.

Tov. PETRE BORILA :

Eu sînt de acord cu tovarășul Gh. Gheorghiu Dej, cu planul prezentat de dînsul, care este stabilit cuminte. Este un lucru foarte bine chibzuit ca să nu intri în fondul acestor chestiuni pentru că acest fond nu are fund. Trebuie de fapt să se continue discuțiile și noi tocmai ne ducem să oprim discuțiile și polemicile acestea nejuste, care deja nu mai sînt pe baze principiale.

Noi din 1960 la Moscova am făcut cum am făcut Consfătuirea asta, ea a avut caracterul de a se discuta pe baze principiale, chiar dacă unele lucruri nu se puteau pune în Declarație. Pe urmă au venit unii și alții să bage unele lucruri care acum continuă. Așa că și atunci au încercat lucrul acesta și după aceea au început din toate părțile, încă de la recepție s-a vorbit despre asta.

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ :

Atunci era cu Iugoslavia ceva.

Tov. PETRE BORILA :

Chiar la recepție la masă Hrușcirov a spus că Iugoslavia este totuși o țară socialistă.

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ :

Mare gafă a făcut.

Tov. PETRE BORILA :

Se pare că nu se gîndesc deloc la problemele mișcării comuniste internaționale și pun problema nepartinic, multe din aceste metode sînt antipartinice.

Noi nu ne ducem acolo ca niște specialiști fără principii, fără concepție, fără de a ști ce vrem sau ce nu vrem, doar nu asta discutăm. Cea mai mare sarcină este acum de a păstra unitatea lagărului și a țărilor socialiste, pentru aceasta este necesar să se oprească această păcătoasă polemică care a luat cea mai mare răspîndire. Nu este vorba să păstrăm neutralitatea cînd este vorba de marxism-leninism, ci să ne spunem părerea și atunci se clarifică problema.

./.

Noi dacă e vorba să spunem atunci spunem. Chiar și din scrisorile care se primesc, vedeți și din ele cum se gîndesc unii că probabil cred că noi vrem să trecem în alt lagăr sau că sîntem niște oameni care nu știm ce înseamnă discuții între partide sau între comuniști. Nu degeaba se spune că este bine să fiți foarte prudenți, să cunoașteți aceste probleme și că este o mare problemă să reușiți cînd vă duceți în China.

Noi ne-am spus părerea și în problemele mari și ne-am spus și față de China. Ne-am spus părerea și tovarășilor sovietici cînd am avut păreri și altora cînd am discutat, dar aici este altceva nu este vorba să-ți spui părerea în cutare sau cutare problemă. Aici problema este de a se opri polemica și de a se lucra pentru o nouă consfătuire a mișcării comuniste internaționale, a partidelor comuniste și muncitorești, pentru a se pune capăt și polemicii. În acest sens se merge.

Chinezii au scris deci sub o formă sau alta că acest lucru este hotărîtor, că este un lucru care duce prea departe. Ei nu-și dau seama cît de mult au ajutat pe imperialiști care și acum folosesc lucrul acesta. Nu degeaba se tipăresc unele broșuri în Spania sau în alte părți, răspîndesc tot felul de broșuri sau articole, care apoi sînt publicate în Spania, Portugalia, America Latină etc.

Cred că este bine ce a spus tovarășul Gh. Gheorghiu Dej că planul pe care îl are delegația noastră o să fie foarte greu de înlăptuit și că trebuie foarte mare răbdare.

Trebuie cumva ca acest succes, că deja sînt succese foarte mari obținute, succesul obținut de a se opri polemica și au acceptat aceste două partide să fie consolidat. Este un lucru mare, noi trebuie să-l consolidăm și să căutăm să-l folosim la maximum pentru scopul pentru care se duce delegația noastră, pentru ca să avem noi acest succes, de a se pregăti consfătuirea într-un timp scurt și de a se lichida cu problema sciziunii, deoarece și unii și alții au sprijinitorii săi, numai nu s-a dat oficial. Acum era pe punctul de a se oficializa.

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ :

Cred că este clar, dacă nu sînt obiecțiuni.

Tovarăși, am mai discutat, cunoașteți toate lucrurile v-ați înarmat cu de toate, altă soluție, dragi tovarășii nu văd, aceasta este singura soluție care poate să aibă șanse.

Ne va fi tare greu. Dar noi nu le spunem să renunțe la pozițiile, la tezele lor nici unuia nici celuilalt. Noi le spunem hai să creiem o atmosferă care să permită o discuție calmă, serioasă, a problemelor divergente, să înceteze polemica. Puteți să răbdați cît puteți să răbdați, să vedem cine este pentru calea aceasta, în mod real. Dacă obținem lucrul acesta trebuie să fie respectat în modul cel mai categoric, nu așa cum s-a întîmplat atunci cînd Hrușcirov a făcut apel de la tribuna Congresului Partidului Socialist Unit din Germania, cînd azi s-a declarat de acord cu încetarea polemicii iar a doua zi să se întîmple ce s-a întîmplat atunci cînd s-a apucat chinezul să vorbească despre iugoslavi și să spună de ce ai invitat iugoslavul la Congres?

Nemții puteau să spună: - asta e treaba mea, invit pe cine vreau, iar chinezul putea să spună: - dă-mi voie și mie să-i spun ce vreau. Nu ar mai fi fost nevoie să dea înapoi. Să fi lăsat lucrurile să meargă așa cum erau, fără să înceapă să bată din picioare. Lucrul acesta a fost bine pus la punct, a fost bine registat.

Să nu-și facă iluziiabsolut nimeni că ajungînd la o astfel de înțelegere va pune stigmatul, sau va pune la stîlpul infamiei pe cineva. De ce are nevoie să provoace. Eu vorbesc acum ca și cum am fi reușit și tare aș vrea să reușim. Le va fi greu să dea înapoi pentru că au făcut cîte un pas și unii și alții. Aici vom folosi ce s-a scris și de unii și de alții. N-o să cîntăm imnuri cîmăștia aruncă cu pietroaie în fereastră.

Eu cred că vom reuși, chiar dacă spun chinezii că ne facem iluzii, așa cum spun de altfel și ceilalți. Nu e dracul așa de negru.

Eu sînt bucuros că conducerea partidului nostru a fost de acord cu acest plan de activitate expus aici și sînt optimist. Nici nu poate să fie altfel, nu pot să cred că poate fi altfel. Merită tovarăși să facem tot ce este posibil pentru a împiedica să se ajungă mai departe. Dacă vom ajunge la ceva o să mai fie discuții. Trebuie să ne ținem de acest lucru. Așa cum ne ținem de orice construcție în economie, așa să ne ținem de scopul acesta. Să nu renunțăm, chiar dacă este posibil să nu reușim dintr-odată. Să mai stăm de vorbă și cu alții, să mai mobilizăm și pe alții, să nu renunțăm la lupta de a obține încetarea polemicii, chiar dacă, indiferent cine, în vreun partid ar începe focul. Noi trebuie să

milităm în continuare, pentru că aceasta este o cauză scumpă.

Să spunem și chinezilor că vom milita pentru acest scop pînă în pînzele albe, chiar dacă voi o să spuneți că ne facem iluzii, noi nu vrem să participăm la asemenea campanie de spargere a unității mișcării comuniste.

Cine o spune că unul este obiectiv sau celălalt este obiectiv, nu are decît să creadă, pentru că nu poate fi obiectiv în treaba asta. Poate să spună - Dej, ție îți convine, că nu pe tine te face revizionist, nu ție îți zice cutare și cutare. Dar de ce mie nu-mi zice, pentru că eu personal nu am făcut nici o abatere eu mă mențin pe principiile scrise în Declarația Consfătuirii de la Moscova din 1960, pe care noi am adoptat-o și am denumit-o Charta mișcării comuniste internaționale.

M-am dus în Iugoslavia și am vorbit acolo. Multora sigur, că nu le-a plăcut. Chinezii însă în presa lor au spus că am fost în Iugoslavia, că am vorbit la reuniunea asta a lor, că am spus și de Tito, m-am referit la jertfele poporului iugoslav în lupta împotriva fascismului, la faptul că Iugoslavia este o țară socialistă. De ce oare? Chinezii își fac iluzii că l-ar putea cîștiga pe Dej și pe tovarășii lui de luptă ? Ei nu-și fac iluzii, însă nu m-am înrăit, nu am aruncat epitete.

Eu regret că atunci cînd, în timpul celui de al III-lea Congres al partidului nostru a fost Consfătuirea partidelor comuniste și muncitorești, nu mi-am dat seama cu ce tertipuri se umblă, pentru că dacă știam nu eram de acord. Ei puneau problema să se pronunțe sau nu, eu am stăruit să-i conving că nu. Am spus, tovarăși, sîntem între noi, desigur sînt unele divergențe, părerea noastră este că nu se poate să fie aduși chinezii în fața unei judecăți. Atunci m-au întrebat: dar de discutat dv. aveți ceva împotriva. ? Am zis, hai, pentru asta sîntem. Si m-au mai pus să și prezidez și am rugat să nu fiu președinte, pentru că a fost o porcărie. Eu mai tîrziu mi-am dat seama, dar tot nu am judecat, deoarece aveam încredere, că tot ce se face se face corect, că pînă la urma să vină cu un material de vreo 60 de pagini și să-l dea la toți. Dacă cu mine s-ar fi făcut la fel eu ce aș fi spus. Cine este judecat aici, de ce parte sînt dogmaticii? Sînt dogmatici la Moscova, și va trebui să le spunem într-o zi, nu mai merge cu metodele care acționau în timpul lui Stalin, în timpul Internaționalei a III-a. Noi știm ce s-a întîmplat acolo, nu mai facem cult din persoane și nici din partide, pentru mine nu există dumnezei și zei.

Conștiința noastră trebuie să hotărască în tot ce vom face de acum încolo. Sîntem un partid frățesc și va trebui să ne spunem părerea cu curaj, cu simț de răspundere că nu ne impresionează. Eu consider aceasta ca o atitudine de partid. Este neplăcut pentru că în București s-a întîmplat prima lovitură dată unității. Istoriceste, aceasta este prima lovitură, pentru că s-a procedat după mentalitatea veche; l-a luat pe Pîn Ci-jen și i-a spus dogmaticule, iar Pîn Ci-jen i-a spus oportunistule.

Noi trebuie să fim conștineți că munca cea mai grea și cea mai mare va începe după primul contact. Cu toții avem o misiune grea, noi nu trebuie să abdicăm de la orientarea aceasta. Este singura poziție justă în condițiile de astăzi.

Cam asta ar fi.

Tov. EMIL BODNARAS :

Mai avem proiectul de scrisoare către Mao Tze-dun.

(Tovarășul Leonte Rătu dă citire scrisorii primite din partea lui Mao Tze-dun și proiectul de răspuns al P.M.R. la această scrisoare).

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ :

Acolo, despre țările socialiste nu spunem.

Tov. LEONTE RAUTU :

Spunem despre lagărul socialist. În proiectul de comunicat vorbim despre unitatea țărilor socialiste.

Tov. EMIL BODNARAS :

Scrisoarea o duce delegația și o înmînează lui Mao Tze-dun. Ea poate să aibă data de astăzi.

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ :

Cred că ar trebui pus acolo că cu mare plăcere aș fi dorit să văd marea Chină și roadele minunate ale poporului chinez în construirea socialismului, să fie așa mai cald, asta legat de mine, ca o dorință.

Tov. N. CEAUSESCU :

Să spunem că sînteți gata cînd sănătatea vă va permite.

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ :

Aș spune că mi-ar face mare plăcere să văd realizările poporului dv., legat de faptul că îmi sînt cunoscute, adică nu să le văd acum, ci să le constat mai de aproape. Deasemenea să

spunem că am auzit cu bucurie de rezultatele mari pe care le-a obținut poporul chinez și mi-ar face o mare bucurie să le văd; mai direct cumva.

Tov. Al. DRAGHICI :

Ambasadorul R.P.Chineze care a fost la noi înainte este acum trimis ambasador în Franța.

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ :

Dacă Biroul Politic este de acord cu proiectul de scrisoare? (Biroul Politic a aprobat proiectul scrisorii). Va trebui cumva de stabilit ca presa noastră să informeze cum ajunge și cine a fost la primire.

Tov. EMIL BODNARAS :

Cum va comunica presa chineză așa vom da și noi.

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ :

Va trebui ca planul acesta să-l sistematizați frumos.

Acum aici tov. Moghioroș va rămîne în locul lui Ceaușescu și Chivu, iar la Consiliu rămîne prim vicepreședintele, tov. Apostol și noi vom colabora, în așa fel ca lucrurile să se desfășoare bine. Puteți să plecați liniștiți.

Tov. EMIL BODNARAS :

Cînd apare în presa internațională o idee nouă, trebuie să conlucrăm imediat. Am întărit aparatul cifrator cu încă doi oameni ca să putem recepționa materialele.

Tov. LEONTE RAUTU :

Chinezii nu se așteaptă la bucățica aceasta, să vedeți voi ce interesant va fi. Să nu veniți dintr-odată, să-i lăsați să-și epuizeze tactica. După aceea noi să ne exprimăm că am vrea să cunoaștem mai deplin poziția dv. Ar fi bine să-i lăsăm pe ei să vorbească, să vorbească pînă la oboseală. Tactica discuției să fie aceea să-i dai posibilitatea, să-l lași să repete și apoi să intervii: dar oare cum va fi? Este posibil să intrăm în fondul discuției și la polemici în legătură cu problemele polemice, cu ruptura, cu sciziunea.

Tov. EMIL BODNARAS :

Noi și aici trebuie să fim atenți.

Tov. Gh. GHEORGHIU DEJ :

Să le spunem: uite cum au primit partidele comuniste și muncitorești când noi le-am informat despre înțelegerea intervenită și scopul pentru care ne întâlnim. Au fost și asemenea păreri că nu va fi posibil, că dv. veți respinge, că nu vom reuși, dar uite că am ajuns acolo ca și tovarășii sovietici și dv. ați acceptat. Apoi să le mulțumim și iar să le mulțumim, iar cu planul nostru să venim mai târziu.

Dacă nu este nici o observație sau ceva completări, consider că putem să încheiem ședința. Eu sînt bucuros că Biroul Politic este de acord.

Despre vizita în alte țări cu acest prilej nu pot să mă pronunț. Trebuie să vedem dacă ne invită, ca să ne invităm noi singuri, nu se poate.

Sedința a luat sfîrșit la orele 14,15.

GE, Im/2 ex.